

« zurück blättern vor »

**KRĘPULEC I** subst. m., ab 1643; auch *krepulec*, *krepulec*, *krepolec*. **1)** ‘Pflock, Bolzen, mit dem etw. gebunden oder befestigt wird’ – ‘kołek służący do krępowania kogoś lub czegoś’: (vor 1700) 1950 Korczyński 37 *Powiedzieć jeno kozie lepiej o powrozie, / O rzeźniku, koziku, toporze, pniu, ledzie, / A wprzód krępulcu z ogniem – tam to koza w biedzie*. o 1779 Moszcz Trotz, MAY *Krepulec – Krępolec*. o 1780 Włodek Sł, MAY *Krępolec – kotek, którym się co krępuie*. o vor 1902 Sw *Wisi na krępolcu*. o [LBel.] vor 1791 TRMOSZCZ *który ma krępolec na nozdrzach*. – (SŁA), CN, TR, L, SWIL, SW (m.u.). **2)** ‘Bolzen, auf den die Schlachter Fleisch hängen’ – ‘kołek, na którym rzeźnicy wieszają mięso’: [hapax] vor 1808 Mag.Mskr., L *Krępolec u rzeźnika, drzewo, na którym się wół zawiesza*. – (SŁA), L, SWIL, SW (rzeż.), DOR (przestarz.). **3)** ‘ein Stück hartes Holz, mit dem eine Handsäge eingespannt wird; Splint’ – ‘kawałek twardego drewna służący do naprężania ręcznej piły, przetyczka’: Sw (stol.), DOR (rzem.). **4)** ‘Gerät zum Abklemmen von Arterien’ – ‘przyrząd do uciskania tętnic’: [hapax] 1950 Kulcz.J.Terap. 213, DOR *Mając do złączenia przeciętą tętnicę musimy najprzód zatrzymać w niej bieg krwi przez nałożenie krępulca na daną część ciała lub przez bezpośrednie zaciśnięcie tętnicy w miejscu wyżej leżącym, do czego ją trzeba poprzednio odstąpić*. – (SŁA), Sw (lek.), DOR (med.). o **Var:** *krepulec* subst. m. – SWIL, Sw; *krepulec* subst. m., [hapax] 1779 Moszcz Trotz, MAY – (SŁA), CN, TR, L, Sw (m.u.); *krepolec* subst. m., [hapax] vor 1902 Sw *Wisi na krępolcu*. – nur Sw (gw.); *krępolec* subst. m., 1780 Włodek Sł, MAY – (SŁA), TR, L, SWIL, Sw, DOR. o **Etym:** nhd. *Krumpholz* subst. n., ‘ein krummes Holz; besonders beim Fleischer, der geschlachtetes Vieh daran aufhängt; sonst bei Handwerkern, z.B. Wagnern und im Schiffsbau’, GRI. o **Konk:** *krzywulec* subst. m., zuerst geb. L, nur für Inh. 3; *przetyczka* subst. f., bel. seit 1949, DOR, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 3. o **Hom:** *krepulec* subst. m., ‘eine Schnapsart’, zuerst geb. SWIL. o Für Inhalt 1 und 2 gibt es eine Vorlage bei GRIMM; Inhalt 3 und 4 können polnische Sonderverwendungen von Inhalt 1 (von den dazugehörigen Referenten) sein. Der Vokalismus der ersten Silbe (statt *krqp-*) ist wohl eine Anlehnung an ↑*krępować*. Vgl. auch die Form *krepulec* und, analog, *krępować*. Die Endung *-ulec* ist in Anlehnung an ältere Entlehnungen wie *hamulec*, *strychulec* usw. gebildet.

« zurück blättern vor »